Учѣте ся брати мов,
Думайте читайте

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Число 1 | ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. Середа 2-го Януара 1895. | ГОДЪ III

ВЕСЕЛЫХЪ СВЯТЪ!

Вже 1894 минае, якъ въ убогôмъ вертепѣ не далеко мѣсточка Вифлеема въ жидôвсчôмъ краю Палестинѣ, народивъ ся Іисусъ Христосъ Сынъ божій спасенія нашого ради. Тую дуже веселу вѣсть оголосили зъ неба ангели поганьскому свѣту спѣваючи: „Слава во вышнихъ Богу и на земли миръ во человѣцѣхъ благоволеніе." И справдѣ Хритосъ Богъ на тое и воплотивъ ся щобъ привести людей до правды, до пôзнаня истинного Бога и щобъ Одному во Тройци Богу люде воздавали честь и славу. Дальше, цѣль Христового рождества була ще и та, щобъ примѣрити чоловѣка зъ Богомъ и щобъ чоловѣкъ жиючій на земли, и сповняючій волю божу. мавъ спокôй и бувъ щасливый, бувъ вôльнымъ въ дочасной земской подорожи. доки не осягне того повного щастя въ небѣ, задля котрого бувъ сотвореный.

Але чи есть днесь на свѣтѣ той спокôй, тое щасте, той миѳъ, тое благоволеніе въ людяхъ, яке Христосъ черезъ свое рождество принѣсъ зъ неба на землю?

Могучіи сего свѣта взяли той спокôй, той миръ та сховали въ сильну, муровану крѣпость, обставили канонами и лѣсомъ багнетôвъ; благоволеніе и щастье завернули до своихъ палатъ а люди въ неволѣ поволи зъ голоду мруть!...

Але того спокою, того внутренного благоволенія того душевного щастя, котре Христосъ принѣсъ для тыхъ, що въ Него вѣрують, – никто не ôдбере, никто не ôйме! Хоть кайданы на рукахъ, хоть нужда и злиднѣ бють чоловѣка и ôнъ свое горе боре и лихо репяхомъ на его невôльничôмъ карку, всетаки волю духа никто не скуе и ôнъ вѣруючи въ Іисуса Христа надѣесь сильно на побѣду правды надъ брехнею!.. Протое всѣмъ трудящимъ, всѣмъ борющимъ ся зъ бѣдою, всѣмъ роботящимъ тяжко о насущный хлѣбъ, ôдъ серця желаемо: веселыхъ святъ!

Тобѣ рускій мученику працѣ, котрому ненасытный и захланный капиталистъ уменшивъ платню, щобъ ще твоимъ потомъ бôльше збогачувавъ ся – желаемо хоть той день Рождества Христова перепровадити въ радости и щобъ Христосъ тебе надгородивъ здоровлемъ и постоянностію въ борбѣ за святі права робôтничой клясы за те, що захланный богачъ скривдивъ на платнѣ!

Най новонарожденный Христосъ водворить ся въ твоимъ серцю, въ твоей души, а тодѣ будешь направду богачемъ, бо у Бога богатый и щасливый сто разъ ôдъ того, котрый свого бога доляра тримае въ шафѣ, а самъ на души бѣдный въ ласку божу!

Щасливыхъ та и веселыхъ святъ тобѣ бѣдный въ неволи рускій народе! Въ той день клякни съ кайданами на рукахъ и на ногахъ въ твоимъ бѣднôмъ вертепѣ, въ твоей до земли присѣлой курной хатѣ и споглядаючи очима твоей сильной вѣры на новонарожденного Спасителя, моли. проси Его о миръ, о спокôй, о згоду, о благоволеніе для незгôдливыхъ дѣтей святой Мученицѣ Руси!

При новонарожденного яслахъ обнови въ твоимъ серцю о рускій народе актъ вѣры, любви и надежды! Вѣрь и вѣрь крѣпко въ Спасителя побѣдившаго діявола и овободившого насъ зъ душевной неволѣ ада и не трать надѣи на Его милосердіе же тя освободить ôдъ неволѣ и работы тѣлесной!..

Звѣзда ясна засвѣтила надъ вертепомъ и привела трохъ царей на поклоненіе новонарожденному царю царей. Звѣзда ясна засіяеть и надъ рускимъ вертепомъ хуторомъ, звѣзда свободы и воли руского народа!

Але поки-що, терпѣмъ, братаймо ся, организуймо ся, не тратьмо часу на пустяки, но дорожѣмъ часомъ. – бо время люте! Освобождаймо ся ôдъ грѣха и ôдъ злихъ дѣлъ, а тодѣ освободить насъ Христосъ!

Не такъ скоро конець свѣта якъ бабы ворожать. Були уже сильнѣ царства и государства. а днесь и слѣдъ по нихъ пщезъ. Въ книзѣ божого провидѣнія есть назначена година освободеня. и руского норода.

За нашу невинну проляту вѣками кровь, за нашѣ муки кровъ и слезы надгородить Богъ насъ свободою и слава руского народа такъ крѣпко вѣрующого во Христа и такъ тяжко терплячого, возгремить до небесъ и возôграе Днѣперъ, Днѣстеръ, Бугъ, и Сянъ своями водами и Карпаты зашумять своими лѣсами!..

Старый Кіевъ облечеть ся въ прежную славу, а преподобный Несторъ встане съ свого гробу и допише послѣдну страницю своей исторіи и додасть: „и нынѣ Русь свобôдна."

Веселыхъ святъ Вавъ Русины що живете въ Америцѣ!

Най Господь Богъ дасть Вамъ свою ласку, щасте и здоровле!

Смѣло, ôдважно колядуйте нашу коренно руску коляду Новорожденному тутъ на американьской вôльной земли! Нехай Христосъ Спаситель міра подасть Вамъ свôй святый супокôй, щобъ Ваша совѣсть була чиста и щобъ Вы не мали гризоты сумлѣня. Най Христосъ благословить Васъ здоровлемъ и щастемъ до роботы! Дальше, щобъ удѣливъ намъ Русинамъ Сынъ божій того небесного благоволенія що бы мы всѣ мали добру волю: дбати такъ о свое добро душевне якъ дочасне.

Щобъ всѣ рускѣ люде мали благоволеніе то есть: добру, сильну. крѣпку волю дати кождый по одному доляру на „Народный Дôмъ,"

вступити всѣ до „Союза"

запренумеровати „Свободу"

Давъ бы Богъ щобъ Христосъ народивъ ся въ нашой души, въ нашôмъ серцю! Щобъ освѣтивъ нашъ розумъ, щобъ побудивъ нашу лѣниву и заспану волю до доброго дѣланя! Всего того ôдъ серця жалае усѣмъ руска „Свобода"

Слава во вышныхъ
Богу и на земли
миръ во человѣцѣхъ благоволеніе
Веселыхъ
Святъ!
„Свобода."

*

ЧОМУ?

Чому нынѣ на родинѣ
Рускôй сумно стало,
Чомъ то нынѣ въ нашôй
Гаразду такъ мало? (Руси
Чому горе насъ присѣло
Скажѣть менѣ люде,
Чомъ Русины лишь сумуКоли гараздъ буде? (ють

Чому сором руску душу
Жаль серце стискае,
Чому правда гине марно
А честь пропадае?

Ой була бы честь и слава,
И хороша доля,
Кобъ на Руси утвердилась
Любовь. згôдна воля.

Жіймо-жъ згôдно бо мы
(рôднѣ
Мы всѣ свои люде,
Богъ позволить, що при
Гаразду добудемъ. (згодѣ

Буде гараздъ, буде доля
Горе розôйде ся,
Бо лишь въ згодѣ, любви,
(мирѣ
Нашъ рай розôве ся.

Чомужъ нынѣ мы гаразду
Нѣ долѣ не маемъ?
Бо мы дремось, силы тра-
А згоды не знаемъ. (тимъ

Д. Тр.

Зъ далекой пôвночи.

Ажь зъ глубокой Сибіріи, пише одинъ щирый Украинець и поетъ нашъ Павло Грабъ (прибране имя) въ числѣ 21-мъ „Зорѣ," якъ ему тамъ середъ дикой суворой та безплодной природѣ тужно за своею рôднею та за своею Украиною. Такъ тужити може лише щира горяча душа, надъ котрою доля знущала ся, ôдобравши ей все дороге та рôдне. У тôй самотѣ та тузѣ душа его инодѣ стрепене ся, почувши рôдну украиньску пѣсню и мову. И отъ що мы довѣдуемо ся зъ письма Украинця на Сибіру на доказъ що слова Тараса „Наша пѣсня, наша, мова не умре, не загине!" по вѣки вѣрнѣ. Грабъ каже, що не лише въ Европѣ, але и въ Азіи, особливо на Сибіру нема мабуть кутика, де бы не спѣвали украиньскихъ пѣсень. Чи въ Колимску, чи въ Обдорску, въ Кари, чи въ Сахалинѣ, скрôзъ можна почути нашу пѣсню. Разъ въ азійскôмъ мѣсточку Асхабади за Каспіемъ, де Грабъ николи и не сподѣвавъ ся почути рôдне слово. на свою вдивовижу пôдъ вечеръ, почувъ якъ цѣла касарня салдатôвъ спѣвала украинскѣ пѣснѣ. Въ Иркутску, найкраспимъ мѣстѣ сибірскôмъ, е товариство спѣвакôвъ, котре смѣло можна назвати украинскимъ, бо тѣ спѣваки спѣвають переважно нашѣ пѣснѣ. Се товариство дае украинскѣ концерты, такъ що нашѣ пѣсни помѣжъ Иркутянами найбôльше знанѣ. Пôйшло се зъ того, що голова товариства, Сибірякъ Концевичъ, бувъ на Украинѣ, и дуже собѣ сподобавъ нашѣ пѣсни. — На Сибірь заѣздять такожь украинскѣ театры, або и таки мѣсцевѣ аматоры выставляють украинскѣ штуки. Бувало таке въ Иркутску и въ иншихъ мѣстахъ-сибірскихъ. Н. пр. въ иркутскôй часописи въ 30. числѣ с. р. подана вѣсть ажь зъ далекого Владивостока, въ котрôй до слова сказано такъ: „Леґальне драматичне товариство наше примерло. Замѣсть него склало ся товариство украинске переважно зъ желѣзно-дорожникôвъ. Выставлена въ сихъ дняхъ на корысть родинамъ морякôвъ, що згибли на „Русалцѣ," песа „Назаръ Стодоля" дала нечуванѣ доходы – 700 рублѣвъ. Готовить ся друга выстава на корысть музея: пôйдуть „Гайдамаки." На Амури, якъ вѣдомо почали въ остатнѣ роки класти сибірску ко[illegible] не пили з[illegible]ре и хлѣба шукали!

SVOBODA

(LIBERTY.)

Weekly Paper

The only Russian political paper in this Country and has a largest circulation through the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рôчна 2.00

До старого краю.......... 2.50

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высилати пôдъ адресою:

To "Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Наша газета выходить що тыждня въ Середу.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All money or money orders should be addressed to:
„Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Entered at the post office at Jersey City, N. J., as second class mail matter.

Кто замавляе „Свободу" мае рôвночасно заслати и предплату иначь ся не посылае.

ныхъ людей, отже и зъ нашой Украины.

Такимъ способомъ поручъ иншихъ руховъ проявивъ ся и рухъ украинскій. Зъ того певно можна тѣшити ся, та заразомъ и прикро знести, що у Владивостоку, военніи пристани для сибірской фльоты, (коло самой Кореи) можна выставляти украинскѝ штуки, а на самôй Украинѣ не можна.

Погромы жидôвъ въ Алжеріи.

Въ мѣсточку Тлемсенъ въ Африцѣ выбухъ дня 11. с. м. погромъ жидôвъ. Альжирскѝ тираліери (жовняри), великѝ вороги жидôвъ, пôдюдили другихъ людей до того, хоть въ части дали до того причину сами жиды, бо продавали тираліерамъ харчъ и напитки по дуже высокихъ цѣнахъ. Повставъ правдивый бунтъ; тираліеры спльондрували кôлька жидôвскихъ кавярней и покалѣчили до 40 жидôвъ, зъ котрыхъ 2 умерло. Кôлька жидôвскихъ родинъ утекло зъ мѣста. Зъ причини великого зраздразненя побоюють один регіментъ „легіону чужинцѣвъ," щобы привернули спокôй.

Убійство.

Маталагій, 25-лѣтный сынъ селянина Константина Зиспана зъ Димки въ повѣтѣ серецкимъ, бувъ въ р. 1891 взятый до вôйска до 41 полку пѣхоты. По дволѣтной взôрцевой службѣ увôльнили его зъ вôйска сего року въ осени на велику потѣху старого батька. Однакъ батькôвска радôсть не тревала довго: Дня 12. сего мѣсяця выбравъ ся батько до Черновець, а тимчасомъ дома застрѣливъ ему ктось сына.

Летаргъ.

Цѣкавый выпадокъ летаргу трафивъ ся въ Грибовѣ въ Королевствѣ польскôмъ. Заможна господыня Йосифа Сендзякъ занедужала була на сильный бôль головы и положила ся до лôжка, а въ кôлька днѣвъ потôмъ, здавало ся умерла. Розумѣе ся, заняли ся заразъ похороном.

Поставили катафальокъ, вложили господиню въ домовинѣ, обставили свѣчками та прибрали цвѣтами. Приходили свояки и знакомі молити ся, якъ звычайно журили ся та плакали.. На другій день вечеромъ сидить родина около домовины, свѣчкѝ свѣтять ся, наразъ небôжка рушае ся въ домовинѣ, и – встае. Одъ тягару небôжки домовина перехиляе ся, свѣчка паде на землю, за нею небôжка, а за небôжкою домовина и накрывае Сендзякову. Нечуваный крикъ и невиданый переляк, хто живъ, утѣкъ зъ хаты. Де-кто повыбивавъ ôкна и утѣкъ зъ хаты ôкнами. Тимчасомъ Сендзякова стала кричати на земли, просити о ратунокъ, але нѣхто не важивъ ся зайти въ хату. Тамъ уже ôдъ свѣчки занимала ся посмертна постеля Гаевіи скочивъ за водою залявъ огонь и ставъ ратувати Сендзякову, прикритую домовиною. Одвага гаевого осмѣлила ще кôлькохъ парубкôвъ. Хочь зô страхомъ, але взяли Сендзякову на руки и занесли до лôжка. Бувша небôжка захорувала по тôмъ выпадку летаргу зъ перестраху, але е надѣя що поздоровѣе. Забобонні сусѣды не хотять вѣрити, що то не були нѣяки чары, лише летаргъ. Одвѣджують часто Сендзякову та допытують ся, якъ то тамъ выглядае на другôмъ свѣтѣ. Баба, якъ може, такъ крутить, бо рада зъ того, що вже була на другôмъ свѣтѣ и вернула, що не кождому трафляе ся.

Всѣмъ союзникамъ и рускимъ братствамъ желаемо веселыхъ святъ!

Для всѣхъ народивъ ся Христосъ,
но не всѣ въ той день родують ся.

У кождого свое лихо
Душу сповивае:
Чи у будден чи у свято
Зъ нымъ встае, лягае.

Всѣ желаемо одинъ другому щасливыхъ святъ — а чи кождый въ той день радуеть ся, та веселить ся? Чи кождый въ той день у родинномъ кружку веселымъ сердцемъ спѣвае коляду новонарожденному Христу?– Детамъ. Не однако бувае. Оденъ е и щасливъ и веселый, а другій въ смутку и въ слезахъ святкуе.

Ото подаемо кôлка образкôвъ де и якъ кто святкуе день Христового Рждества.

На дворѣ морозъ ажь трѣщить, вѣтеръ съ пôвночи гуде и завѣвае снѣгомъ усе що надыбле. Середъ пустого поля бованѣе якесь довге будовиско а коло того будовиска ходить то взадъ то въ передъ жовнѣръ зъ набитымъ гверомъ на плечи и разъ вразъ тупоче ногами бо му вже до пôдошвы примерзають. Вѣтеръ свище, снѣгомъ мече, темно наоколо а въ души бѣдного жовнѣра русина ще темнѣйше и онъ сперъ ся на гверъ а слезы якъ горохъ котять ся по лици тай замерзають. Чому онъ зажуривъ ся? Тому, бо пригадавъ собѣ бѣдачисько що днесь святый вечеръ и що днесь тамъ въ дома веселять ся въ теплôй хатѣ и колядують, а онъ середъ завирухи въ ночи ходить собѣ мовбы божевольный коло пороховнѣ и себе и свою олю проклинае и крôзь слезы мовить; отъ такій то мôй святый вечеръ... бодай такій уже бôлше во снѣ не приснивъ ся!.

Другій утѣкшій предъ вôйскомъ до Америки, на саме рôздво працюе тяжко въ фабрицѣ або пôдъ землю въ майнахъ тяженько вздыхае пригадавши собѣ якъ то другѝ люде весело празнують той святый день Христового Рождества тутъ въ Америцѣ и въ краю, а онъ начетая скотина запрягшій до роботы. На той споменъ заплаче въ кутику и обтерши слезы щобъ другій не бачивъ, знову котить бочку або вертить скалу и порохомъ розбиве. Бодай недовелась никому такъ святковати" – подумавъ собѣ и знову зъ тиха заплакавъ. Идуть зъ мѣста люде и каждый щось несе на свята до дому: чи нову посудину, чи горѣвку чи хлѣба — бо кождый готовить ся на свята.

По заду всѣхъ йде зъ мѣста Горлиць молода женщина загорнена въ стару гуньку и що сила бье по снѣгу щобъ скорше до дому вернути ся

Въ одной руцѣ несе колачь а въ другой листъ зъ почты

На ей смаглявôмъ лици пробивае ся якась невыказана радôсть и она навѣтъ не зважала на утяжливу снѣжну дорогу, тôлько щобъ скорше дôсталась до дому пôдъ святый вечеръ до дѣтей, щобъ дôзнатись що въ листѣ е бо се ôдъ мужа зъ Америки.

Прійшла невѣста на свое подвѣрєи ще таки до хаты власной не вступила, але таки просто пôшла до письменного сусѣда щобъ перечитавъ ей листъ, а потôмъ сказала що чекати не може бо она мусить для дѣтчокъ и собѣ ити ладити святу вечеру. Вôйшла мама въ хату, дѣти обступили и пытаються: Коли уже до святой вечерѣ засядуть ? —

Цитте дѣти, заразъ буде все готове. Злагодила вечеру поставила на столѣ а ту и сусѣдъ зъ листомъ у хату.

А що куме? чи здоровъ мôй чи памятае о насъ ? —

Ой кумо не веселый вашь святый вечеръ.. Кумъ Гнатъ а вашь мужь... царство му небесне... зôставъ забитый при роботѣ..... На ту вѣсть упала молодиця на землю и уже бôлше не встала.

Сусѣдъ забравъ дѣти сиротята до себе на святу вечеру.

Ото святый вечеръ сирôтъ!....

А теперь придивѣмъ ся якъ святкують въ Америцѣ теперь.

Приходять робôтники зъ фабрики и оденъ за другимъ вмывають ся, приберають на себе чисту одежу до святой вечерѣ. Господыня дому бѣгае, воротить ся, крутить ся а все лагодить въ кухни и несе на стôлъ. Передъ святою вечерою помолять ся и ґазда частуе горѣвкою своихъ бордингерôвъ желаючи щастя, здоровля на другій рôкъ, щобъ Господь милосердный дозволивъ другого року и другихъ святъ въ здоровлю святкувати!

Всѣ выпили по чарцѣ, тôлько одинъ кумъ Данило сидять край стола та сумуеть. Гей куме! негодить ся въ таке свято; ноле зъ нами выпийте якъ Богъ приказавъ. Кумъ Данило вставъ и подяковавши за здѣлану му честь, мѣжь инчим.. сказавъ: днесь обходимо памятку Христового Рождества Той день на Руси святый, есть днемъ великой радости и веселости. И тутъ хоть въ далекой чужинѣ мы Русины перенесли праотцѣвскій звычій и обычай обходить сей день при руской колядѣ опôсля нашого церковного уставу.

Се мене тѣшить, се мене радуе, що я въ руской родинѣ, на рускій святый вечеръ знахожу ся !

Але одна гадка гадюкою коло мого серця веть ся и недае менѣ супокою, якъ подумаю, що тамъ въ нашôмъ нужденнôмъ краю оставивъ жену и дѣточки и они днесь обходять святый вечеръ въ смутку, згадавши що ихъ няньо десь тамъ далеко за моремъ блукае ся и неможе прїѣхати зъ ними вечеряти тай заколядовати!...

Серце на кавалкѝ розрываеть ся и сами очи плачуть якъ спôмну що я днесь безъ родины, безъ вѣрной жены, безъ любихъ дѣточокъ мушу Рôздво праздновати!..

Проте менѣ жаль и нежичу нѣкому такихъ обходити святъ, якъ я нещасный. Ту небога ревно заплакавъ тай склонивъ голову на стôлъ въ превеликôмъ смутку.

РІЗДВО СИРОТЫ.

Ходила я сиротина
По пôдъ ôкна богача.
Та думала усе собѣ:
Ось дôстану колача.
Хоть на рôздво и сирота
Буде не голодна,
Бо сиротѣ Богъ отець
Она му угодна.
Ще зъ порога та прогнали
Мене бѣдну сироту
Паны тлустѝ закричали
А чого ты хочешь ту?!
Заплакала, подумала:
Отъ тобѣ и богачѣ!
Не сиротѣ ѣсти паньскѝ
На рождество колачѣ!...
Йду я бѣдна сирота
Одъ зимна трясу ся,
Ажь ту мене сѣпъ за руку
Старенька бабуся.
И провадить она мене
До бѣдной хаты
И вытяга зъ торбы добро
Тай каже сѣдати.
„Я ôдъ бѣдныхъ се дôстала
Тай зъ бѣднымъ дѣлю ся,"
А я взяла попоѣла
„Спаси Бôгъ" бабусю!
И тодѣ я зрозумѣла
Чомъ то не въ палатѣ
Народивъ ся Христосъ Богъ,
Но въ пастухôвъ хатѣ!..

Грушка.

Арабска повѣстка.

Молодый Абдулъ хотѣвъ бути мудрымъ, ученымъ чоловѣкомъ и протое удавъ ся до мѣста Бассора, до одного мудрця, що звавъ ся Гасанъ и котрый слынувъ черезъ свою ощадность, щобы той ощадности ôдъ него научити ся. Гасанъ дуже радо принявъ молодого Абдула и таки якъ стôй взявъ гона мѣсто на базаръ, щобъ розпочати науку ощадности. Передъ всѣмъ поступили они до пекаря и пытають, чи онъ мае свѣжій хлѣбъ? Такъ, маю такій свѣжій и бѣленькій хлѣбецъ якъ масло," ôтповѣвъ услужливо пекаръ. Тодѣ звертаесь Гасанъ до свого ученика Абдула тай до него каже такъ: чуешь самъ що повѣдае пекаръ. Наколи онъ мае такій хлѣбъ свѣжый и бѣлый якъ масло, то таки лучшебъ було, слибы мы пôйшли до другого склепу тай таки простъ купити лишь масла, бо оно таке свѣже и бѣле якъ бы хлѣбъ. Абдулъ згодивъ ся.

Йдуть оба черезъ многолюдный базаръ и приходять

тамъ де продають масло. Гасанъ запросивъ масла а купець ставъ выхваляти, що его масло єсть такъ вкусне, такъ чистеньке якъ олива. „Чуєшь, каже Гасанъ до свого ученика Абдула, наколи его масло таке якъ олива, то лучше ходѣмъ та купѣмъ оливы, бо се на одно выйде.“

Абдулъ, котрому уже голодъ почавъ дошкульовати, радъ нерадъ згодивъ ся на предлогъ свого учителя ощадности и пойшли вздовжъ базаромъ туда, де продавали оливу. Ще були оподаль на колькадесять кроковъ одъ одного складу оливы, а вже купець, видко знакомый Гасана, махає руками и усмѣхаючись запрошує ихъ щобы у него купили. Вступили до склепу и Гасанъ спросивъ за оливу. Купець вытяга одну и другу и трету фляху оливы, а все прихвалює мовлячи: моя олива є найлучша въ цѣломъ мѣстѣ, єсть здорова, чиста якъ вода! Тодѣ Гасанъ учитель ощадности звертаючись до свого ученика Абдула, повѣдає ему такъ: Видишь ты мой сыну що намъ теперь не треба анѣ хлѣба, бо онъ такій якъ масло; не треба намъ масла, бо оно таке саме якъ олива; а т[illegible]ь намъ не треба навѣть и оливы, бо она така якъ вода. Протоє ходѣмъ до керницѣ и напьемъ ся воды, а се насъ ничъ коштувати не буде. Пойшли до керницѣ тай пиють воду. Але Абдуль, чоловѣкъ молодый и здоровъ не мôгъ вытримати зъ голоду, бо му цигане такъ играли по порожныхъ кишкахъ, що въ конци обôзвавъ ся до Гасана и просивъ го щобъ му позволивъ хоть хлѣба купити. Хоть не довго, тôльку годину ученя у васъ ощадности, сказалъ Абдулъ, але буду памятати на цѣле жите. И тутъ подякувавъ Гасану за науку.

Зъ гишпаньского на руске перевѣвъ о. Грушка.

Страшне нещастье.

Ashland, Oregon. Въ мѣстѣ Silver Lake выбухъ на саме рôздво великій огонь, въ котрôмъ згорѣло 40 осôбъ а 16 тяжко попеклося. Причина огню була слѣдуюча. Въ одномъ забудованю въ великой салѣ справляли святый вечеръ. На нещасте одна лямпа звернула ся и въ одной хвилѣ поломѣнь охватила цѣлу салю.

Китъ, то єсть найбôльша морска рыба, выплыла на берегъ коло Manaquam N.J. Єсть довга 35 фітôвъ. Теперь клопоть, якъ бы ю забити.

Въ Ню Йорку повставъ бувъ великій огонь въ електричной фабрицѣ, котра була высока о 9 поверхôвъ. Наколи огонь поперепалювавъ бельки на остатныхъ поверхахъ, де були величезнй машины, тодѣ все зъ великимъ лоскотомъ почало валити ся и падати на долину. Кôлька фаерманôвъ зôстало забитыхъ, а богато покалѣченыхъ

Въ San Francisco померъ бувшій сенаторъ Джемсъ Г. Fair и міліонеръ. Онъ лишивъ 200 міліонôвъ маєтку.

Зъ ôдки походить звычай: же якъ кто пчихне, другій му ôдповѣдає: „на здоровле“?

Сей звычай єсть дуже давный. Въ року 750 по Христѣ панувала велика холера и повѣтре такъ було заразливе, же коли кто пчихнувъ, то сейчасъ и умеравъ. Для того свята церковь приказала тодѣ щобъ оденъ другому при пчиханю жичивъ доброго здоровля або помочи божой. Але сей звычай єсть ще давнѣйшимъ. Послѣ грецкой мітологіи, першій чоловѣкъ, котрого бувъ сотворивъ божокъ Прометей, давъ першу ознаку житя, тымъ, що здорово пчихнувъ собѣ. Длятого стародавнй греки такъ высоко цѣнили пчихане, що тыхъ, котрй пчихнули, на колѣнахъ поздоровляли. Тоже и римляне здоровили оденъ другого при пчиханю. Славный историкъ римскій Плиній повѣдає, же якъ котрый пчихнувъ въ праву сторону, то означало щасте, сли але въ лѣву, то нещасте. Императоръ Тиберій николи не позабувъ поздоровити пчихаючого и вымагавъ щобъ и его поздоровляли наколи бы придалось и ему пчихнути. Онъ навѣть выдавъ бувъ таке право, въ котрôмъ приказувавъ всѣмъ поздоровляти его наколибъ де на дорозѣ пришло ся ему пчихати. Наколи король краю Монопата въ Африцѣ, пчихне, тодѣ всѣ на голосъ кричать: дай Боже здоровля! а слуги выходять на дворъ и кричать то само и оденъ, другій подає дальше такъ, що за хвилю цѣле мѣсто кричить: на здоровле королю, котрый благоизволивъ пчихнути.

Наколи трафить ся въ краю Сіямъ въ Азіи, що де котрый пчихне, тодѣ всѣ присутнй и кажуть: „щобъ найвысшій судія лишь добре о тобѣ мôгъ въ своей книзѣ читати.“ Сіямчики бо и вѣрують що найбôльшій судія небесъ вѣчно перевертає карткы книги живота и той, котрого имя тамъ записане, мусить пчихати.

И въ нынѣшныхъ часахъ має пчихане свое значене. Въ горной Австріи, наколи народжене дѣтя пчихне, а а родичи не скажуть му заразъ: най тобѣ Богъ помагає. тодѣ чортъ перемѣняє имъ дитину. Въ декотрыхъ селахъ на нашôмъ подôлю говорятъ: наколи господаръ выйшовши съ хаты, пчихне на право, тодѣ прійде въ село жидъ за лихвою, сли але на лѣво. то буде въ селѣ секвестраторъ. Туть въ Америцѣ мало зважаєть ся на пчихане але все таки коли панъ редакторъ одъ „Вѣстника“ пчихне, то певный знакъ же читавъ „Свободу“ котра му хрôномъ въ благочестивый нôсъ зайшла.

Миска бобалькôвъ пану редактору „Вѣстника.“

Мы перестерѣгаємо пана редактора „Вѣстника“ що бы давъ собѣ спокôй зъ своми „искрами“ бо ними ничого не вдѣє и не пошкодить, позаякъ „искры“ далеко не сыплють ся и скоро гаснуть. Сли не перестане, тодѣ мы пôчнемъ пускати не „искры,“ але ракеты и бомбы, а тодѣ буде зле и смрадъ въ „парафіи“ Вѣстника. ‚Свобода‘ усе правду писала що тіи священники, котрй належать до „парохіи“ „Вѣстника.“ не суть русинами и не прійшли до Америки спасенія душь ради, але для збиваня долярôвъ. Тую правду потверджає самъ „Вѣстникъ.“ Коли о. М. Балогъ тримавъ зъ шайкою ôдъ „Вѣстника,“ то бувъ ревнымъ священньомъ, а коли перейшовъ на православіє, то отъ що пише „Вѣстникъ“ въ ч. 46 „хотя Михаилъ Балогъ имѣлъ таковыи доходы, изъ которыхъ при порядочномъ проваджeню своего живобытія, моогъ онъ честно себѣ жити, але всѣ тй доходы „мадярскому шляхтичу“ и бывшему военному „капралеви“ — были занадто малыми. Онъ уже съ краю прибилъ съ долгами, котрыи надѣялъ ся онъ „американьскими долярами“ якъ найскорше выплатити, а пару тысячей и для себе добыти.“

То суть слова Viestnika. Теперь пытаємъ ся пана редактора Viestnika чому панъ редакторъ укрывавъ все тое ажъ до теперь? Чому вчера называвъ о. М. Болога ревнымъ священникомъ, а нынѣ, якъ перейшовъ на православіє, пише правду, котру и „Свобода“ писала и чому закидає намъ Viestnik що мы баламутимо народъ. що нападаємо на ревныхъ священникôвъ, наколи и самъ Viestnik признавъ що такъ єсть?

Чому тодѣ укрывавъ и святымъ робивъ о М. Болога, а днесь всѣ его бруды выявляє?

Чи не мали мы правды, наколи писали, що Ваша шайка вся така и що по гроши до Америки приѣхала? Чи тіи священники зъ парохіи „Вѣстника“ не мають тыхъ самыхъ паскудныхъ ногавицъ. якй мавъ пôсьля слôвъ „Вѣстника“ о. Балогъ и котрй то ногавицѣ „Вѣстникъ“ на публичный плôтъ вывѣсивъ а тамтыхъ другихъ ще укрывае?

Чекайте люде троха. Будете видѣти що за комедія буде якъ теперь зъ „Вѣстника“ шайки, оденъ другому буде теръ макъ. о. М. Балогъ также мовчати не буде и змалює намъ тую честну, святу ôдъ „Вѣстника“ громаду съ переду и съ заду. Чи то характеръ: покрывати блуды того або другого священника доки тримавъ зъ шайкою „Вѣстника“ и съ управителемъ гр. кат. и римо-кат. церквей, а наколи ôдступивъ ôдъ нихъ, то ажь тодѣ правду казати зо злости?... Чи „Свобода“ уже о тôмъ давно не писала и людей не перестерѣгала? Що Vistnik пише о. Балогу то мимо волѣ пише о всѣхъ котрй ще позôстають въ шайцѣ Viestnika. Побачите люде!. Оденъ другого помалу выявить и тодѣ „Свобода“ побѣдить обманщикôвъ и гнѣздо доробкевичôвъ розполошить!.

Се цѣкаве!

На границѣ хинско–російской знахдить ся мѣсто Маймачінъ, въ котрôмъ живуть сами мущины а жадна женщина не смѣє навѣть зъ далека перейти коло того мѣста. Мешканцѣ сами мужщины, занимають ся торговлею и суть богачами и незнають що се такого бабскій крикъ або сварня зъ бабою.

Въ Wilkes Barre. о Михилъ Балогъ гр. кат. священникъ зъ Мукачевской епархіи перейшовъ на православіє.

Найгрубша книга на свѣтѣ.

Вашингтоньскій сенатъ одержавъ недавно ôдъ державы Альбани величезну книгу-просьбу. Та книга є груба на метръ и 2 дециметры, має 6000 картокъ и важить близько 10 сотнарôвъ. Кромѣ самой просьбы, котру писали 10 лѣтъ, є въ сей книзѣ 45000 пôдписôвъ. Нехай собѣ теперь американьскй сенаторы читають ту книжочку.

До
Моихъ
братôвъ
Русинôвъ
въ
Америцѣ.

Такъ доброй якъ и злои волѣ проти мене, мое дружне посланіє.
Чтите а некленените!

Уже ôдъ двохъ лѣтъ я, пôсля моихъ слабыхъ силъ, выдаю часопись „Свободу“ въ рôдной мовѣ и на добро рôдного народа тутъ въ Америцѣ.

Жадна огидна нажива гроша не керовала мною въ сей тяжкой працѣ, тôлько горяча любовь до мого порабощеного народа вела и тягла мене до выдаваня газеты. Я самъ собѣ лишеный якъ той човенъ на бурливôмъ морѣ зъ слабымъ виселцемъ въ рукахъ, бôльше спускавъ ся на ласку вѣтру якъ на свое кермоване. Съ самого початку мого прибутя въ Америку, спôзнавъ я занадто добре, якъ то зъ бѣдными рускими еміґрантами поступають не тôлько агенты жиды, але и его нѣбы то просвѣтителѣ такъ въ довгихъ якъ и въ короткихъ рызахъ.

Припадково помацявъ я за попôвску кишеню тыхъ просвѣтителей и зпôзнавъ же тамъ добра и гроша много. Тодѣ я ставъ выступати проти святого здирства бѣдного мого народу. Святіи въ крикъ! Та на мене!. Такъ наколибъ кто циганамъ де буду пôдпаливъ и и тодѣ цигане всѣ на дворъ выбѣгають и кричать, такъ и на мене выбѣгли зъ своими криками, нападами, критиками багташкарѣ, тихо-доляро-ховцѣ, тихй плейзовй чудотворцѣ, тихо-бдѣи патріоты зъ поза плота.

Але народъ спôзнавъ „Свободу“ и прійме ю яко свою и на другій рôкъ. Люде! Народе рускій! рускй робôтники! Знайте що суть вороги, котрй хотять щобъ „Свобода“ не выходила. Боить ся злодѣй свѣтла. Але Ты рускій народе не дай пропасти „Свободѣ!“ Присылайте предплату на рôкъ 1895! Скоро и всѣ!

о. Гр. Грушка.

ОГОЛОШЕНЕ.

Дня 15 Января 1895 ôдбудуть ся въ мѣстѣ Шамокінъ пôврôчнй зборы „Народного Руского Союза.“

Зъ поважанемъ
Выдѣлъ „Союза“

Всѣхъ членôвъ Общества им. М. Качковского, якъ и Просвѣты въ Джерсі Сіті просить ся зложити членскй вносы на рôкъ 1895 на руки Редакціи „Свободы,“ або г. Д. Салея до кôнця сего мѣсяця.

Рождеству Христову поклонѣмъ ся и за волю, миръ, благоволеніе руского народа молѣмъ ся! Щобъ на своей земли зъ голоду не умирали, зъ свого грунту не йшли за море и хлѣба шукали!

Молись, трудись, тверезись, учись, до „Союза“ запишись, до читальнѣ ходи! Бога въ серцю май, ближняго люби, церковь посѣщай, „Свободу“ читай! Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся! Въ льотерію не грайте, тôлько грошь шадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому“ ану скинтесь по центови! Се не запоминайте!..... Буде зъ васъ!